

Plan van aanpak Versterking kwaliteit netwerkorganisatie

1 Inleiding

Het samenwerkingsverband is een organisatie waarin we gezamenlijk presteren om dat voor elkaar te krijgen wat nodig is, met de juiste middelen, in de juiste context en waarbij de onderlinge dynamiek in balans is. Het gaat erom dat iedereen weet wat van hen verwacht wordt, waarbij we onderling verbonden zijn in een systeem waarin mogelijkheden en middelen bij elkaar aansluiten. We hebben een gezamenlijke standaard voor de kwaliteitsaanpak.

Missie SWV Utrecht PO:

“We bieden passend basisonderwijs zonder thuiszitters.”

In 2017 en 2018 is een trend ontstaan van een open-einde financiering van vragen aan het SWV om extra onderwijsondersteuning en arrangementen die op korte termijn niet meer te hanteren is. We constateren dat er werkdruk ontstaat op de kernprocessen waar het samenwerkingsverband verantwoordelijk voor is. Tegelijkertijd komt de uitvoeringsorganisatie niet toe aan het besteden van middelen voor programma's met een specifieke bestemming. De kwaliteit van het passend onderwijs waar wij gezamenlijk in Utrecht voor staan, komt hiermee in het geding.

Het bestuur SWV Utrecht PO heeft in haar vergadering op 4 oktober jl. ingestemd met de hoofdlijnen voor de begroting 2019 als verwoord in de kaderbrief. In de kaderbrief hebben we gesteld dat we het belangrijk vinden om terug te gaan naar de basis. Ons gezamenlijk doel is:

“Het realiseren van een dekkend aanbod van voorzieningen in het funderend onderwijs in de regio.”

Hoe werken wij op dit moment aan het realiseren van dit doel? Wat voor instrumenten gebruiken we? Welke kwaliteiten hebben de scholen/leerkrachten/ib'ers en hoe kunnen wij deze versterken? Hoe zorgen wij ervoor dat het resultaat een blijvende ontwikkeling voor de school is? Dit is het gesprek dat we samen moeten voeren om tot een structurele versterking van onze werkzaamheden en daarmee verbetering van de besteding van de middelen te komen vanuit de gezamenlijke verantwoordelijkheid van samenwerkingsverband en scholen.

In deze notitie is programma 21 Versterking kwaliteit van de netwerkorganisatie verder uitgewerkt in een plan van aanpak voor de periode tot juli 2020. Uitgangspunt bij het plan van aanpak is om samen te werken aan een goed werkend systeem waarbij visie, aanpak en werkwijze gericht zijn op preventief handelen, vroegtijdig signaleren en een integrale aanpak (niet alleen in dit programma, denk bijvoorbeeld ook aan programma 19 Het jonge kind en programma 20 Meer- en hoogbegaafden). Het plan van aanpak stuurt niet op kosten, vanuit de visie dat dat niet de basis is voor een goed werkend systeem. Bij een goed werkend systeem komt het geld daar terecht waar het hoort (bij het kind). In het systeem staat de leerkracht centraal. We maken samen het systeem.

Hieronder wordt eerst een probleemanalyse geschetst vanuit landelijk perspectief (paragraaf 2.1). Vervolgens zoomen we in op de Utrechtse context (paragraaf 2.2). In paragraaf 3 belichten we de werkgroepen waar dit programma in voorziet: Sterke basis, HGW, Kernpartneraanpak en Kwaliteitsaanpak. Paragraaf 4 ziet toe op een aantal aspecten bij de uitvoering: het tijdpad van het gehele programma en de daaronder ressorterende werkgroepen (paragraaf 4.1), de globale begroting (4.2), randvoorwaarden voor het slagen (4.3) en de reikwijdte van het programma (4.4).

2. Probleemanalyse¹

2.1 Landelijk beeld

In de Wet Passend Onderwijs is vastgelegd dat regionale samenwerkingsverbanden ten minste eens in de vier jaar een Ondersteuningsplan (OP) vaststellen. Onderdeel van het OP is een beschrijving van de 'basisondersteuningsvoorzieningen die op alle vestigingen van scholen in het samenwerkingsverband aanwezig zijn' (zie Wet Passend Onderwijs (WPO), Art. 18a, lid 8 sub a).

In het Referentiekader Passend onderwijs² dat de sectorraden in 2013 voorafgaand aan de invoering van passend onderwijs hebben opgesteld is het begrip 'basisondersteuning' als volgt gedefinieerd: 'We omschrijven de basisondersteuning als het door het samenwerkingsverband afgesproken geheel van preventieve en lichte curatieve interventies die binnen de onderwijsondersteuningsstructuur van de school planmatig en op een overeengekomen kwaliteitsniveau, eventueel in samenwerking met ketenpartners, worden uitgevoerd.'

Extra ondersteuning wordt gedefinieerd als ondersteuning die uitstijgt boven de afgesproken basisondersteuning en waarvoor het opstellen van een ontwikkelingsperspectief (OPP) verplicht is (zie WPO, Art. 40a en WVO, Art. 26). De precieze grens tussen basis en extra wordt in de wet niet geconcretiseerd. In het nieuwste waarderingskader van de Inspectie wordt in het kwaliteitsgebied '(extra) ondersteuning' (OP4) verwezen naar het verplichte schoolondersteuningsprofiel waarin elke school moet vastleggen '(...) wat zij onder extra ondersteuning verstaat en welke voorzieningen de school kan bieden in aanvulling op het door het samenwerkingsverband omschreven niveau van basisondersteuning.' (Onderzoekskader inspectie 2017, p.16).

2.2 Het beeld in Utrecht

De Utrechtse standaard voor basisondersteuning beschrijft de kwaliteit die van alle scholen in het samenwerkingsverband verwacht wordt. In Utrecht functioneert de Utrechtse standaard als 'grens' tussen extra ondersteuning en basisondersteuning. Deze standaard wordt op dit moment als weinig concreet ervaren daardoor is er een grote behoefte is om dit meer te expliciteren.

De kracht van passend onderwijs is dat je biedt wat passend is bij de omgeving van het kind waarbij het steeds gaat om maatwerk. De wetgeving is gericht op differentiatie (ruimte voor lokaal maatwerk) en het is aan de samenwerkingsverbanden om daar met eigen creativiteit een goede invulling aan te geven. Hierdoor is er bij dekkend aanbod ruimte voor verschillen tussen scholen en zelfs klassen.

De (meeste) SchoolOndersteuningsPlannen (SOP's) in Utrecht zijn opgesteld bij de invoering van Passend Onderwijs in 2014. Het zijn weinig echt levende documenten. Eerder is er door de scholen binnen ons SWV gewerkt met het programma Q3 en dat is niet naar alle tevredenheid gebleken. We zijn dus op zoek naar een nieuw programma.

¹ Zie ook *Basisondersteuning in passend onderwijs. Verschillen tussen scholen en samenwerkingsverbanden en de (on)wenselijkheid van een landelijke norm voor basisondersteuning*. Margriet Heim, Kohnstamm Instituut en Sanne Weijers, Oberon. Evaluatie Passend Onderwijs, 2018.

² Zie https://www.poraad.nl/files/themas/passend_onderwijs/tools/referentiekader_pao_versie_def_januari_2013.pdf

Scholen moeten elke vier jaar een nieuwe SOP opstellen. De beleidsgroep heeft het uitgangspunt bekrachtigd dat het een mooi moment is om een impuls aan de sterke basis op scholen en de kwaliteitscultuur te geven. Het samenwerkingsverband neemt hierin graag een verbindende rol en sluit daarbij aan op mooie initiatieven op de scholen zelf, al dan niet geïnitieerd door schoolbesturen.

Ook twee andere ontwikkelingen maken dat de urgentie om nieuwe SOP's op te stellen inmiddels hoog is. Ten eerste heeft de inspectie in februari 2017 KA1, KA2 en KA3 onvoldoende beoordeeld (we verwijzen hiervoor verder naar het waarderingskader in bijlage 2, agendapunt 1a en eerdere informatie over follow up van de aanbevelingen die nu voortvarend worden opgepakt). Ten tweede verwachten we een versterking van het belang van de SOP's. Minister Slob heeft in de voortgangsrapportage Passend Onderwijs van 25 juni 2018 (brief aan de Tweede Kamer) onder andere geschreven over zijn voornemen om de wet aan te passen, zodat het SOP jaarlijks wordt vastgesteld met advies van de medezeggenschapsraad. Hierbij geeft de minister aan: "Vooruitlopend op deze wetswijziging roep ik scholen op om ook nu al jaarlijks binnen het lerarenteam en met de medezeggenschapsraad het gesprek te voeren over het schoolondersteuningsprofiel om zo steeds helder te blijven hebben wat de school aan basis- en extra ondersteuning kan bieden en wat daarvoor nodig is van het samenwerkingsverband." Ook spreekt de minister zijn wens uit voor minder administratieve last voor scholen en SWV.

Het actief samen optrekken bij het ontwikkelen van ondersteuningsplan en (vooral) SOP's kan helpen bij het creëren van duidelijkheid over en draagvlak voor het beleid rond basis- en extra ondersteuning en daarmee de kwaliteit van onze netwerkorganisatie. Het samenwerkingsverband of het schoolbestuur kan de scholen ondersteunen bij het zo concreet mogelijk formuleren en vormgeven wat ouders wel en niet mogen verwachten van scholen. Als SOP's goed vindbaar zijn waar?, een min of meer vaste structuur hebben en begrijpelijk zijn voor ouders, kunnen ze gebruikt worden als basis voor het gesprek met ouders en leerkrachten en worden het meer levende documenten. Voorwaarde is dan dat er een jaarlijkse inhoudelijke check plaatsvindt, gevolgd door actualisering als er wijzigingen zijn. En dit te delen met de kernpartners van de school.

Dat is nou precies wat we willen: een actieve dialoog waarin we samen werken aan de kwaliteit van onze netwerkorganisatie. In de volgende paragraaf werken we uit hoe we dit willen aanpakken. Voor de vier onderscheiden werkgroepen, Sterke basis, HGW, Kernpartneraanpak en Kwaliteitsaanpak vertellen we meer over de samenstelling van de werkgroepen, de beoogde resultaten en stippen we kort een aantal reeds behaalde resultaten aan in de afgelopen drie maanden.

3. Werkgroepen

3.1 STERKE BASIS

Samenstelling werkgroep

Carla Sanders, Cornelia Kool, Jelle Mak, Frans van Noorden, Jetta Spaanenburg, Maartje Ebben en Monique Rijnsburger

Beoogde resultaten op termijn

1. Scholen (schoolbesturen) en samenwerkingsverband definiëren wat we onder basisondersteuning verstaan, en waar scholen nog iets nodig hebben om daar te komen.
2. Op termijn: geen hulpvragen meer aan expertiseteam SWV mbt basisondersteuning.

3. Alle scholen werken met een SchoolOndersteuningsProfiel waarin zij beschrijven welke ondersteuning zij bieden en hoe zij de ondersteuning op school hebben georganiseerd.
4. Het samenwerkingsverband heeft een ondersteuningsplan waarin is beschreven hoe het SWV de scholen faciliteert om passend onderwijs aan iedere leerling te bieden en zorgt voor een dekkend en passend aanbod van onderwijs en ondersteuning.

Behaalde resultaten concreet

Zie het voorstel (agendapunt 4) om Perspectief op School als instrument te gebruiken om de SOP's vorm te geven en van daaruit verder het gesprek te voeren over de sterke basis. We streven naar de vormgeving van een kwaliteitsaanpak die effectief, eenduidig en overzichtelijk van aard is maar vooral ook de dialoog bevordert. Zie ook KWALITEITSAANPAK.

Start met de formatie van een werkgroep vanuit directeuren/schoolleiders en intern begeleiders uit het veld die zich bezig houdt met de inrichting en implementatie van het instrument voor de SOP's.

3.2 HGW

Samenstelling werkgroep

Augusta van Oene, Bertien Landzaat, Eveline Schell, Maartje Bakker, Maartje Ebben, Mariette van Schijndel en Petra Harpe

Beoogde resultaten op termijn

1. Het samenwerkingsverband en alle scholen geven een impuls aan handelingsgericht werken.
2. Op termijn: geen arrangement zonder betrokkenheid consultant.
3. Arrangementen zijn tijdelijk van aard met een duurzaam resultaat.
4. Het samenwerkingsverband heeft een ondersteuningsplan waarin is beschreven hoe het SWV de scholen faciliteert om passend onderwijs aan iedere leerling te bieden en zorgt voor een dekkend en passend aanbod van onderwijs en ondersteuning.

Behaalde resultaten concreet

Stedelijk IB netwerk op 20 september jl met key note spreker Tanja van Beukering³ en workshops op het gebied van handelingsgericht werken en handelingsgerichte diagnostiek.

Inventarisatie huidige situatie (zie bijlage 1)

Ontwikkeldagen consultants passend onderwijs met Noelle Pameijer⁴ op 17 december en 15 maart a.s.

Professionalisering intern: elke maand zoomen we in de Teamoverleggen in op een van de zeven HGW doelstellingen en dragen de uitwerking vervolgens uit in onze werkwijze op de scholen

Reflectie op rolverandering (zie ook KWALITEITSAANPAK)

³ Specialist en co-auteur meerdere HGW handboeken. Zie voor meer informatie: <https://wij-leren.nl/tanja-van-beukering.php>

⁴ Specialist en co-auteur meerdere HGW handboeken. Zie voor meer informatie: <https://wij-leren.nl/noelle-pameijer.php>

3.3 KERNPARTNERAANPAK

Samenstelling werkgroep

Suzanne van Wakeren, Frytzen Erich, Joke Tamminga, Els Hartvelt, Maaïke Blom en Mijke Raaijmakers

Beoogde resultaten op termijn⁵

1. Het samenwerkingsverband werkt integraal samen met de kernpartners.
2. Op alle Utrechtse basisscholen wordt met de kernpartneraanpak gewerkt.
3. De inhoud van de lerende netwerken is afgestemd op wijk- en stedelijke ontwikkelingen.
4. Er is een duidelijke organisatievorm voor scholen om goed met kernpartners te samen te werken.
5. Bij de start van het schooljaar voeren alle TPO's kernpartnergесprekken op alle scholen in hun wijk gericht op een goede samenwerking.

Behaalde resultaten concreet

Alle TPO's hebben op alle scholen kernpartnergесprekken gevoerd. Deze gesprekken worden door alle partners (overwegend) positief beoordeeld.

Lerende Netwerken in november over S(B)O en communicatie met ouders

De stedelijke visie op de kernpartneraanpak is in de beleidsgroep op 15 november besproken (zie bijlage 3) en wordt van daaruit verder opgepakt.

3.4 KWALITEITSAANPAK

Samenstelling werkgroep

Augusta van Oene, Carolien Roze, Dieuwke van Kraaij, Eveline Schell, Jop van Amelsvoort, Jetta Spaanenburg, Maartje Ebben, Mijke Raaijmakers, Paulien Lagerweij, Petra Harpe

Beoogde resultaten op termijn

1. Jaarlijks voeren samenwerkingsverband en scholen kwaliteitszorggesprekken met elkaar. Het samenwerkingsverband ontwikkelt daartoe een kwaliteitskaart met indicatoren (monitorgegevens). De analyse van de indicatoren is evidence based en altijd gericht op ontwikkeling.
2. We signaleren trends in de wijk.
3. Het samenwerkingsverband onderzoekt in hoeverre de arrangementen van het afgelopen jaar gericht waren op het versterken van de leerkracht en het schoolteam vanuit de principes van handelingsgericht arrangeren.
4. Op termijn: geen arrangement zonder betrokkenheid consultant.
5. De leerkracht doet ertoe (vakmanschap).

Behaalde resultaten concreet

Start dataverzameling 2016-2017 en 2017-2018

Eerste resultaten onderzoek Mariette van Schijndel naar de effectiviteit van arrangementen gericht op de leerling/leerkracht.

⁵ Interessant zijn in dit verband de landelijke ontwikkelingen op het gebied van de aansluiting tussen onderwijs en zorg: zie de gezamenlijke kamerbrief <https://www.rijksoverheid.nl/regering/bewindspersonen/hugo-de-jonge/documenten/kamerstukken/2018/11/23/kamerbrief-over-onderwijs-en-zorg>

4. Uitvoering

4.1 Tijdpad

In bijlagen (zie volgende bladzijden) is het tijdpad opgenomen voor het gehele programma, de werkgroepen HGW en Kwaliteitsaanpak.

4.2 Globale begroting

Personeelskosten	Beleidsmedewerker onderwijs en kwaliteit (1 fte)	89.000
	Flexibele schil (1.5 fte)	133.500
Onderzoekskosten (maximaal 30%)	CPO's, extern advies	125.500
Materiele kosten (maximaal 20%)	Representatiekosten Ophalen en disseminatie Beloning en waardering	87.000
TOTAAL (jaarlijks)		435.000
Implementatie Perspectief op School		Ten laste van programma 1

4.3 Randvoorwaarden

Commitment vanuit het bestuur en het uitdragen van de gezamenlijke verantwoordelijkheid naar alle scholen.

Het samenwerkingsverband heeft voldoende (gekwaliceerde) werknemers in dienst om de gezamenlijke doelen te realiseren.

Het samenwerkingsverband benut de expertise van haar werknemers voor actiegericht onderzoek en deelname aan werkgroepen om de kwaliteit van het SWV te versterken.

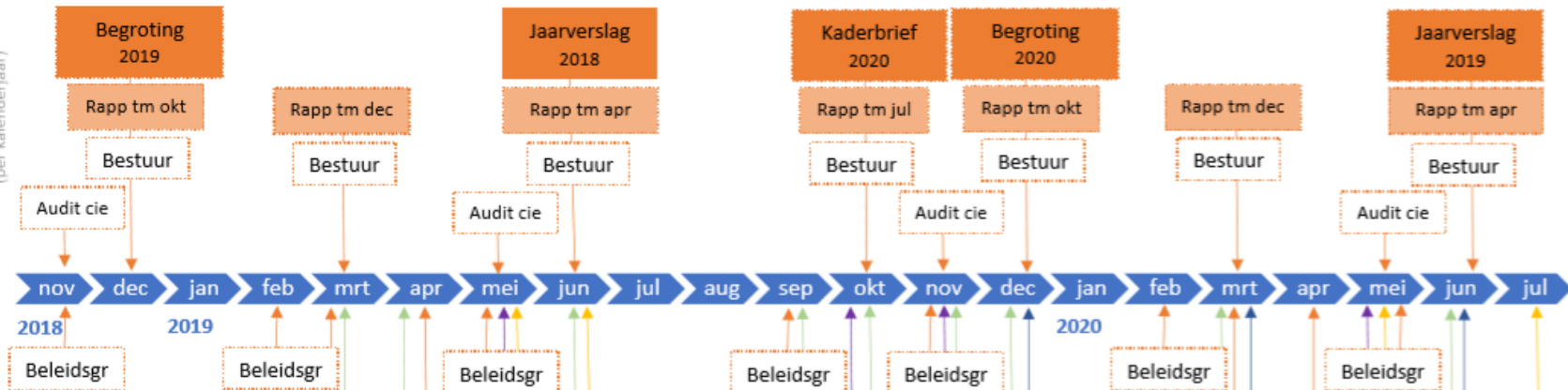
4.4 Reikwijdte/scope van het programma

In het plan van aanpak gaan we niet in op het Speciaal (Basis) Onderwijs. Als netwerkorganisatie is er een goede dialoog en samenwerking nodig tussen de schoolbesturen en het SWV om gezamenlijk te komen tot een visie op de groei van het SBO en SO in de stad Utrecht. Hierbij is het ook belangrijk om met onze collega samenwerkingsverbanden te analyseren hoe we tot een regionaal dekkend netwerk in het SO en SBO kunnen komen. Dit onderwerp gaat buiten de reikwijdte van dit programma maar moet wel worden opgepakt.

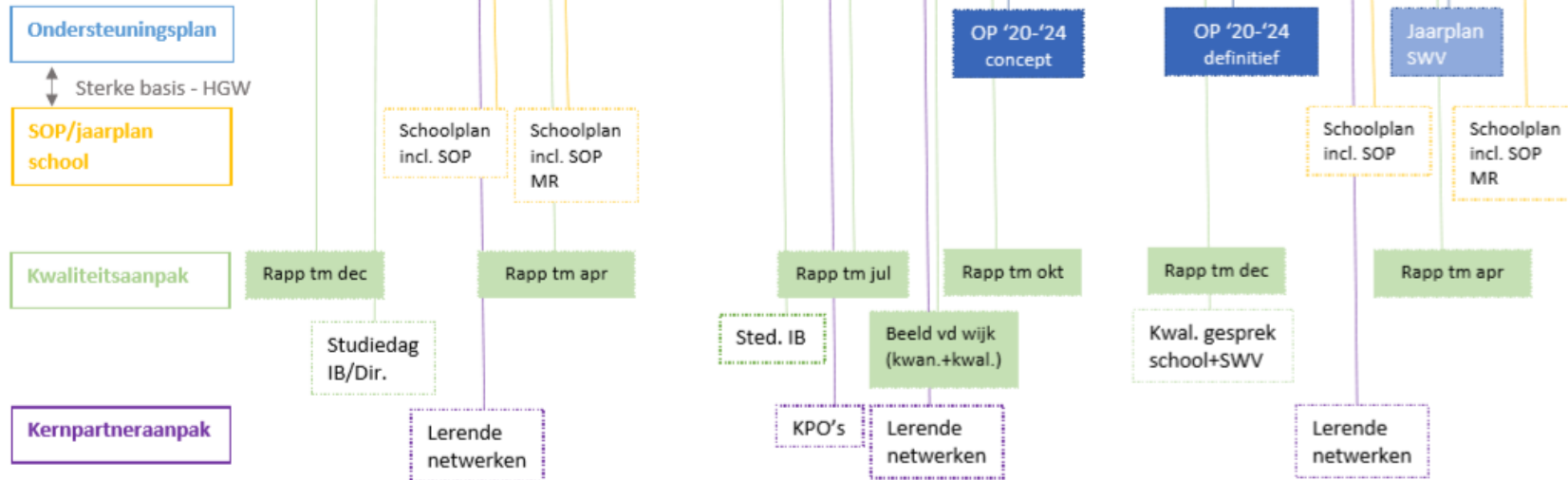
Tijdpad Versterking kwaliteit SWV nov 2018 - juli 2020

Financiële P & C cyclus
(per kalenderjaar)

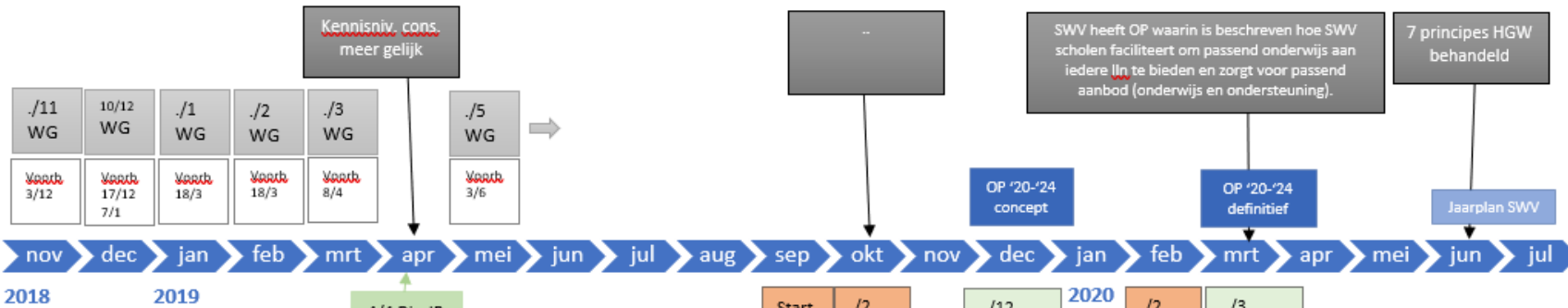
Inhoudelijke beleidscyclus (per schooljaar)

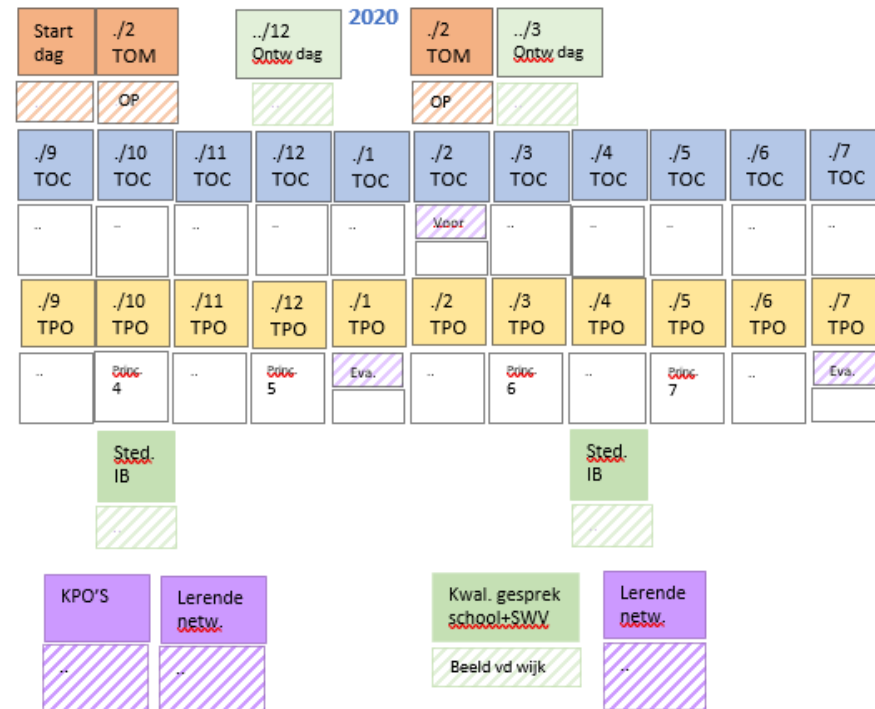
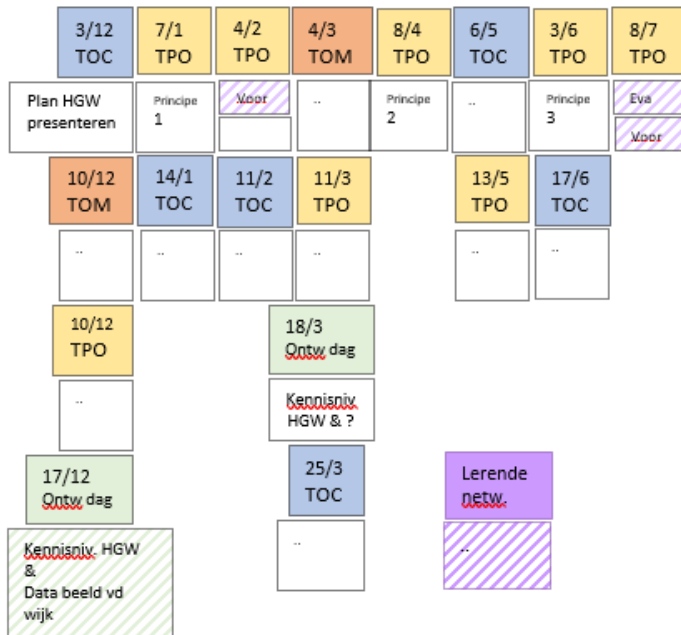
Tijdpad Versterking HGW SWV nov 2018 - juli 2020

Doelstellingen HGW
t/m juli 2020

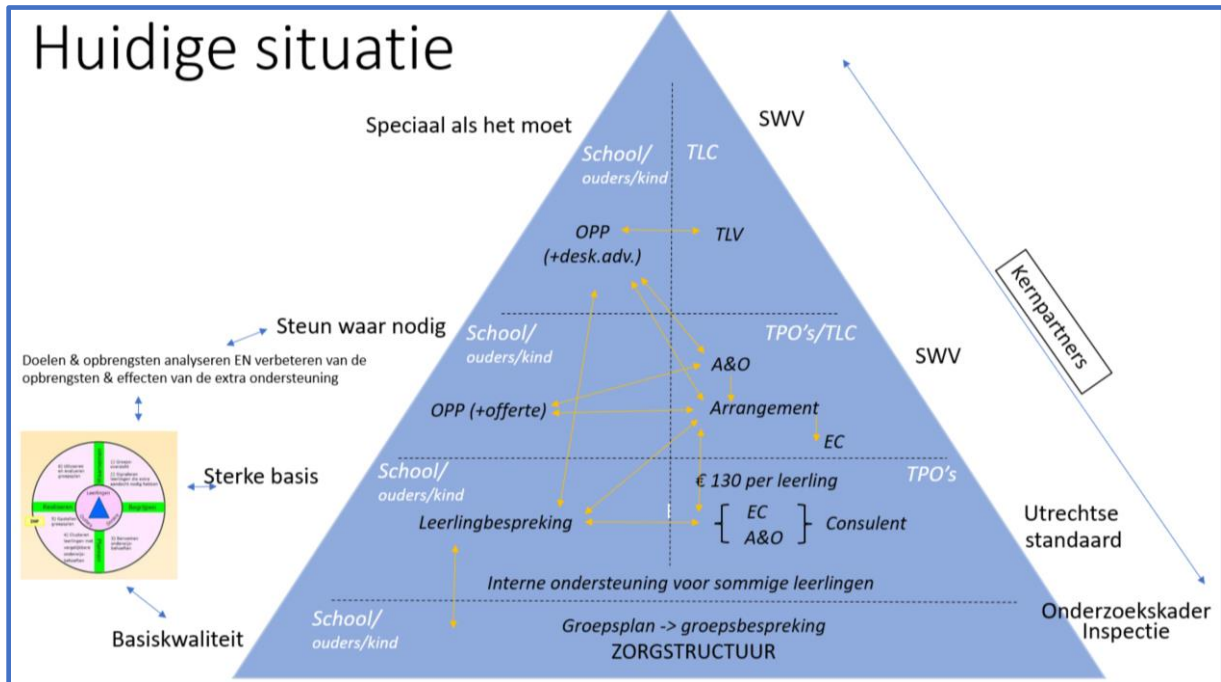

Inhoudelijk voorstel
Sterke basis - HGW

BIJLAGE 1

In deze bijlage is de beschrijving van de huidige situatie opgenomen, zoals verkend in de werkgroep HGW.

BIJLAGE 2

Onderzoekskader voorschoolse educatie en primair onderwijs versie 1 juli 2018

Waarderingskader Samenwerkingsverbanden

In deze bijlage is het waarderingskader en de normering voor het samenwerkingsverband passend onderwijs opgenomen voor wat betreft het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie en de onderliggende standaarden.

(KA)	KWALITEITSZORG EN AMBITIE (KA)
KA1	Kwaliteitszorg
KA2	Kwaliteitscultuur
KA3	Verantwoording en dialoog

KWALITEITSZORG EN AMBITIE (KA)

KA1. Kwaliteitszorg

Het samenwerkingsverband heeft vanuit zijn maatschappelijke opdracht doelen geformuleerd en verbetert de uitvoering van zijn taken op basis van regelmatige en systematische evaluatie van de realisatie van die doelen.

Basiskwaliteit

Het samenwerkingsverband stelt ten minste eenmaal in de vier jaar het ondersteuningsplan vast. De inhoud van het ondersteuningsplan voldoet aan de wettelijke voorschriften. In het ondersteuningsplan vertaalt het samenwerkingsverband de beleidsdoelstellingen naar kwalitatieve en kwantitatieve resultaten (incl. bekostigingsaspecten), legt afspraken over de aanpak eenduidig vast en voert daarover op overeenstemming gericht overleg (oogo) met burgemeester en wethouders van de desbetreffende gemeente of gemeenten en met de samenwerkingsverbanden die (geheel of gedeeltelijk) samenvallen met de regio van het eigen samenwerkingsverband. Aangesloten schoolbesturen kunnen elkaar aanspreken op het nakomen van de afspraken in het ondersteuningsplan. Het bestuur van het samenwerkingsverband spreekt de schoolbesturen aan op het nakomen van de afspraken in het ondersteuningsplan. Indien het samenwerkingsverband een opdc in stand houdt, voldoet het samenwerkingsverband aan de zorgplicht voor kwaliteit van het onderwijs op het opdc.

Op basis van de conclusies uit een zelfevaluatie werkt het samenwerkingsverband jaarlijks beargumenteerd en doelgericht aan verbeteractiviteiten.

Eigen aspecten van kwaliteit

Welke eigen opdrachten heeft het samenwerkingsverband opgenomen in het ondersteuningsplan en realiseert het samenwerkingsverband dit beleid?

Te denken valt aan:

- Kwalitatieve en kwantitatieve resultaten in het oogo met gemeenten en met de samenvallende samenwerkingsverbanden en andere belanghebbenden in de regio zijn genormeerd.
- Er is een actueel beeld van de toewijzing van de extra ondersteuning die leerlingen nodig hebben en de daadwerkelijke realisatie van deze extra ondersteuning.
- De ondersteuningsprofielen van de deelnemende scholen zijn centraal toegankelijk gemaakt.

Toelichting wettelijke eisen

De wet vraagt dat het samenwerkingsverband een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen realiseert binnen en tussen de scholen en wel zodanig dat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken en leerlingen die extra ondersteuning behoeven een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs krijgen (art. 18a, tweede lid, tweede volzin, WPO, art. 17a, tweede lid, tweede volzin, WVO).

De uitwerking van deze deugdelijkheidseisen dient het bevoegd gezag te beschrijven in het ondersteuningsplan (art. 18a, zevende en achtste lid, WPO, art. 17a, zevende en achtste lid, WVO). Het samenwerkingsverband beschrijft in het ondersteuningsplan de beoogde en bereikte kwalitatieve en kwantitatieve resultaten van het onderwijs aan leerlingen die extra ondersteuning behoeven en de daarmee samenhangende bekostiging (art. 18a, achtste lid onder e, WPO, art. 17a, achtste lid onder e, WVO). Uit de overlegverplichtingen volgt dat het taakgebied zich uitstrekt over een breder domein dan alleen onderwijs in de eigen sector en dat er samenhang is met andere aspecten binnen het jeugddomein (art. 18a, negende lid, WPO, art. 17a, negende lid, WVO). Het ondersteuningsplan en de jaarverslaglegging staan centraal om het verbeteren van en de verantwoording over de kwaliteit van de uitvoering van de taken van het samenwerkingsverband te bevorderen.

Het bevoegd gezag dient zorg te dragen voor de kwaliteit van de dienstverlening aan de aangeslotenen. Onder 'zorgdragen voor de kwaliteit van de taken' valt in elk geval het naleven van de wettelijke bepalingen, waaronder die voor de kwaliteit van het onderwijs op het opdc en het uitvoeren van het stelsel van kwaliteitszorg (art. 18a, achtste lid, onder e, art. 10, jo. artikel 17a, eerste en derde lid, en 18a, lid 10a, WPO, en artikel 34.10 van het Besluit bekostiging WPO, art. 17a, achtste lid, onder e, art. 23a, jo. artikel 24d eerste en derde lid en artikel 17a, lid 10a, WVO, en artikel 26 van het Inrichtingsbesluit WVO. Zie ook de nota van toelichting in Staatsblad 2014 95, p.31.

KA2. Kwaliteitscultuur

Het bestuur van het samenwerkingsverband kent een professionele kwaliteitscultuur en functioneert transparant en integer.

Basiskwaliteit

Het bestuur handelt volgens de code van goed bestuur en legt uit wanneer het daarvan afwijkt. Deze handelwijze leidt tot een integere en transparante organisatiecultuur. Het intern toezicht functioneert onafhankelijk van het bestuur. Iedere betrokkene werkt vanuit zijn eigen rol aan de versterking van de kwaliteit van de taakuitvoering en streeft naar realisatie van de gezamenlijke ambities die zijn verwoord in het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband.

Eigen aspecten van kwaliteit

Welke eigen opdrachten heeft het samenwerkingsverband opgenomen in het ondersteuningsplan en realiseert het samenwerkingsverband dit beleid?

Te denken valt aan:

- ambitie in relatie tot de maatschappelijke opdracht;
- de onafhankelijkheid van intern toezicht naast het bestuur; rolvermenging;
- draagvlak visie en ambities op alle niveaus.

Toelichting wettelijke eisen

Voor de uitvoering van de taken van het samenwerkingsverband is het cruciaal dat de kwaliteit van de samenwerking effectief is tussen betrokken aangesloten bevoegde gezagsorganen en regionale partijen zoals de gemeenten (art. 18a, negende lid, WPO, art. 17a, negende lid, WVO) en

zorginstellingen. De uitvoering van de wettelijke eisen rondom kwaliteitszorg vraagt bovendien van een samenwerkingsverband een gezamenlijke inspanning vanuit een verbetercultuur en professionaliteit. Dit veronderstelt een gezonde organisatie, effectieve taakverdeling, resultaatgerichtheid en aanspreekbaarheid van de betrokkenen bij het samenwerkingsverband. Integriteit, zorgvuldigheid en bewustzijn van effecten van het handelen zijn algemeen aanvaarde kwaliteitsbeginselen die behoren bij het professioneel handelen (zie ook de art. 17a, 17b en 17c WPO en art. 24d en 24e en 24 e1 WVO).

KA3. Verantwoording en dialoog

Het bestuur van het samenwerkingsverband legt intern en extern toegankelijk en betrouwbaar verantwoording af over doelen en resultaten en voert daarover actief een dialoog.

Basiskwaliteit

Het bestuur van het samenwerkingsverband legt volgens de wettelijke voorschriften en afgesproken richtlijnen verantwoording af aan de intern toezichthouder, de overheid en de belanghebbenden. Het bestuur heeft tegenspraak georganiseerd, informeert zijn omgeving en verantwoordt zich onder andere in het jaarverslag over de resultaten op een voor alle betrokkenen toegankelijke wijze. Het bestuur overlegt periodiek met de ondersteuningsplanraad en – indien van toepassing de medezeggenschapsraad-personeel – en legt besluiten voor conform geldende wet- en regelgeving.

Eigen aspecten van kwaliteit

Welke eigen opdrachten heeft het samenwerkingsverband opgenomen in het ondersteuningsplan en realiseert het samenwerkingsverband dit beleid?

Te denken valt aan:

- dialoog over doelen en resultaten met interne en externe belanghebbenden bij de ontwikkeling van hun doelen en beleid;
- toegankelijkheid voor wensen en voorstellen van interne en externe belanghebbenden.

Toelichting wettelijke eisen

De wet gaat ervan uit dat het bestuur verantwoording aflegt in het jaarverslag, onder meer ten behoeve van het interne toezicht (art. 171 WPO, art. 103 WVO). De intern toezichthouder ziet toe op de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden door het bestuur, staat het bestuur met raad terzijde en legt hierover verantwoording af in het jaarverslag (art. 17c, eerste lid en vijfde lid, WPO, art. 24 e1, eerste en vijfde lid, WVO, art. 28i, eerste lid, WEC). De wet gaat er ook van uit dat het samenwerkingsverband in het ondersteuningsplan duidelijk aangeeft wat de beoogde en bereikte kwalitatieve en kwantitatieve resultaten zijn van het onderwijs aan leerlingen die extra ondersteuning behoeven en de daarmee samenhangende bekostiging. Daarnaast verantwoordt het bestuur aan de ondersteuningsplanraad de beslissingen en het beleid dat het voorstaat (art. 8, 11a en 14a WMS).

De samenleving heeft er belang bij dat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken en leerlingen die extra ondersteuning behoeven een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs krijgen. Omdat de aangesloten besturen in het samenwerkingsverband hiervoor een zorgplicht hebben, is het nodig dat zij met elkaar en met andere partijen in het jeugddomein de doelen afstemmen (art. 18a, negende lid, WPO, art. 17a, negende lid, WVO).

BIJLAGE 3

Kernpartneraanpak op de basisscholen in de stad Utrecht

1. Passend Onderwijs moet onderwijs en jeugdhulp aan elkaar verbinden

Het is een wettelijke opdracht om gezamenlijk met het onderwijs en de gemeenten onderwijs- en jeugdhulp ondersteuning vorm te geven. Passend onderwijs betekent dat iedere leerling goed onderwijs krijgt, zijn schoolloopbaan zonder onderbrekingen kan doorlopen en daarbij ondersteuning krijgt als dat nodig is. Om te zorgen dat er voor kinderen en gezinnen gewerkt wordt volgens een samenhangende aanpak, is het de bedoeling dat samenwerkingsverbanden en gemeenten nauw met elkaar samen werken om onderwijs en jeugdhulp met elkaar te verbinden. Kernbegrippen in deze integrale aanpak zijn: positief opvoeden, sterke wijken & sterke scholen, veerkracht, starten waar de vraag ligt, ondersteunen op de plek waar de (duurzame) oplossing ligt.

De visie op passend onderwijs en zorg voor jeugd in Utrecht kan worden samengevat en weergegeven op 3 niveaus:

1. Een sterke basis van goed onderwijs en gewoon opvoeden op school, in het gezin en in de wijk (scholen, jeugdgezondheidszorg en andere collectieve voorzieningen in de wijk).
2. Steun waar nodig: ondersteuning en begeleiding die met kernpartners wordt geboden
3. Speciaal als moet: specialistische ondersteuning en aanvullende zorg vanuit speciale voorzieningen. De toegang tot het speciaal onderwijs loopt via het samenwerkingsverband, de toegang tot de aanvullende zorg loopt via de buurtteams.

2. Samenwerken volgens het kernpartnermodel en de kernpartneraanpak

2.1. Doel van de kernpartneraanpak

In Utrecht is met de start van passend onderwijs en de transformatie van de jeugdhulp naar gemeenten gekozen voor een model waarin scholen en kernpartners intensief samenwerken aan een goed verlopende schoolloopbaan voor leerlingen met ondersteuning waar dat nodig is. Alle kinderen en jongeren verdienen de ondersteuning die nodig is om gezond en veilig op te groeien en hun schoolloopbaan goed te doorlopen. Een stevige basis op school en thuis is daarvoor van groot belang. Werken met kernpartners in en om de school is daarvoor een middel.

2.2. Hoe ziet de kernpartneraanpak eruit?

Iedere school in Utrecht heeft vier kernpartners op of verbonden aan de school:

- leerplichtambtenaar (Gemeente Utrecht leerlingzaken)
- jeugdverpleegkundige/schoolarts (Gemeente Utrecht jeugdgezondheidszorg)
- gezinswerker van het buurtteam (buurtteamorganisatie jeugd en gezin Lokalis)
- consultant/begeleider passend onderwijs (samenwerkingsverbanden Sterk VO en Utrecht PO).

De kernpartners vertegenwoordigen de belangrijkste leefgebieden in de ontwikkeling van kinderen tot jongvolwassenen: onderwijsdeelname, gezondheid, psychosociale ontwikkeling en schoolloopbaanontwikkeling.

Als team zijn de vier kernpartners dekkend in hun expertise en werken ze generalistisch, ieder binnen zijn of haar eigen professionele domein. Kern van deze aanpak is de school versterken in de sterke pedagogische basis (schoolniveau) en leerlingen ondersteuning bieden vanuit de eigen professie (casusniveau). De kernpartners hebben dus een tweeledige opdracht:

1. Schoolondersteuning. Kernpartners dragen bij aan het versterken van de sterke basis van school d.m.v. consult en advies (op casus- en schoolniveau). Concreet kan dit betekenen dat een kernpartner meedenkt met school hoe zorgsignalen met ouders en kind besproken kunnen worden. Het kan ook betekenen dat kernpartners bij een evaluatiegesprek met de schoolleider en IB-er terugblikken en als kernpartner aangeven wat opvalt in de samenwerking met deze school, in trends, in successen en

knelpunten. Kernpartners zijn partner van de school, ook wel 'critical friend' genoemd. (dit vraagt een open, actieve en professionele houding van elke kernpartner); niet overnemen maar versterken. Dit betekent dat kernpartners school ondersteunen in het creëren van een veilige omgeving waar leerlingen zich kunnen ontwikkelen. School consulteert (een van) de kernpartner(s). Door middel van deze consultatie worden signalen geduid, gewogen en besproken. School weet zo hoe zij zelf verder kan en/of weet hoe en wie ze kan betrekken bij de ondersteuning aan de leerling.

2. Casusondersteuning, doormiddel van het uitvoeren van de eigen primaire taak op en rond de school. Kinderen ondersteunen vanuit de eigen professie en opdracht.

De school en haar kernpartners investeren samen in een goed werkende ondersteuningsstructuur op school. Hiermee wordt de school versterkt, evenals de gewenste ondersteuning op maat. En krijgen zo veel mogelijk leerlingen de ondersteuning die zij nodig hebben.

Als er zorgen zijn bij school over een leerling, bespreekt de school deze zorgen met de ouders (zij zijn verantwoordelijk tot hun 18de) en ook welk doel school voor ogen heeft. Als er hulp nodig is om dit doel te realiseren kan school één of meer kernpartners erbij betrekken. Op deze manier introduceert school één van de kernpartners.

2.3. Organisatie van de kernpartneraanpak

De kernpartners zijn verbonden aan de interne ondersteuningsstructuur op de scholen, waarbij de ib'er meestal de verbinding vormt met de kernpartners. Voor een goede samenwerking en korte lijnen zijn kernpartners d.m.v. van vaste contactpersonen aan de school verbonden, regelmatig zichtbaar en toegankelijk aanwezig en benaderbaar voor school. De kernpartners werken met de school planmatig aan verbeteringen. Ze zijn zodanig partner van de school dat de school samen met hen gezamenlijke doelstellingen formuleert (welk resultaat beogen we gezamenlijk?).

De vorm van samenwerking met de kernpartners sluit aan bij de schaalgrootte van de school en vragen van de populatie en is daarom in het primair onderwijs anders georganiseerd dan in het voorgezet onderwijs. Echter

Wanneer welke kernpartner?

- Bij signalen en hulpvragen op het gebied van verzuim betreft school leerplicht
- Bij signalen en hulpvragen op het gebied van medische/gezondheid en enkelvoudige opvoedvragen betreft school de jeugdgezondheidszorg.
- Bij signalen en hulpvragen op het gebied van gezinsproblematiek en opvoed- en opgroei-problematiek betreft school het buurtteam.
- Bij signalen en hulpvragen op het gebied van schoolloopbaan zowel op leer- als gedragsproblematiek betreft school het samenwerkingsverband.

de rol en (tweeledige) opdracht van de kernpartners is hetzelfde.

Kernpartners zorgen ervoor dat passende ondersteuning voor leerlingen, gezinnen en leerkrachten tijdig wordt ingezet bij signalen vanuit het onderwijs.

3. De kracht van de kernpartneraanpak

De kracht van de kernpartneraanpak is meerledig:

- Door hun structurele betrokkenheid verbonden in de wijk, betrekken scholen kernpartners tijdig en hebben de kernpartners goed zicht op de behoeften van de school en dragen zij op maat bij aan het versterken van de basis op school.
- Kernpartners zien school als sociaal netwerk, en hebben de school als leefwereld goed op hun netvlies. Hierdoor wordt bij casuïstiek de kracht van school meer in samenhang benut ('op welke wijze kan de school bijdragen aan het bereiken van gezinsdoelen'). En school benut de kracht van de kernpartner.
- De school kan zich door de kernpartneraanpak richten op het primaire onderwijsproces en de onderwijs gerelateerde ondersteuning aan leerlingen. De kernpartners ondersteunen leerlingen bij vragen die de sterke basis overstijgen (die niet op school opgepakt kunnen worden).

- Door een kernpartner per leefgebied is het voor de school en de kernpartners duidelijk wat de rollen en taken zijn en is het duidelijk bij welke signalen de school welke kernpartner betreft (wie doet wat en wat kan men van elkaar verwachten). Hierdoor ontvangen leerlingen en ouders tijdig passende hulp in directe leefomgeving, in samenhang met onderwijs.
- Door de kernpartneraanpak is per school een beter beeld van de risico's en van de sterke punten in de ondersteuning. Zo kunnen kernpartners naast het ondersteunen van leerlingen de school ook gericht ondersteunen in het optimaliseren van het schoolsysteem. Acties hiervoor worden opgenomen in het schoolondersteuningsplan dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Aan de hand hiervan kan de basisondersteuning in de school verder worden versterkt (leren van casuïstiek). Dit maakt de scholen slagvaardiger in de inzet van (preventieve) interventies waardoor in sommige gevallen individuele ondersteuning voorkomen kan worden.
- Door casuïstiek gezamenlijk als kernpartners op te pakken en vanaf het eerste signaal cyclisch en planmatig te werken (zowel op casusniveau als op schoolniveau) wordt leren van elkaar bevorderd en de kwaliteit van de aanpak versterkt. De kernpartners hebben zicht op trends in de ondersteuning van kinderen en kunnen vanuit dat perspectief concreet bijdragen aan het optimaliseren van de ondersteuningsstructuur op school.
- Door deze ondersteuning van het onderwijs dichtbij te organiseren worden zowel scholen als gezinnen sterker.
- Daar waar leerlingen buiten de wijk of buiten Utrecht wonen hebben de kernpartners een rol in de verbinding met hun collega-contactpersonen van dat leefgebied in de woongemeente.

Het is voor scholen niet meer nodig een zorgoverleg of een ZAT (in de oude vorm) te organiseren, waarbij zorgleerlingen worden doorgenomen. De juiste kernpartner kan immers via korte lijnen rechtstreeks betrokken worden door de IB-er om samen met ouders de zorgen te bespreken en met elkaar een plan met doelen te maken.

4. Voorwaarden voor het slagen van de kernpartneraanpak

Een belangrijke voorwaarde voor het slagen van de kernpartneraanpak is dat de (sterke) basis op school aanwezig is. Dit betekent dat:

- het onderwijs van goede kwaliteit is;
- er planmatig en cyclisch wordt gewerkt op leerling- en schoolniveau;
- ib'ers, leerkrachten en schoolleiders samen de verbinding vormen tussen leerling, ouders en schoolteam;
- zorgen worden gesignaleerd door leerkrachten en besproken met kind en ouders, en eventueel, maar altijd tijdig, met een of meerdere kernpartners;
- leerkrachten weten welke stappen intern te nemen zijn en welke kernpartners te betrekken;
- er door alle betrokkenen wordt samengewerkt vanuit één gezamenlijke visie/plan.

Kortom, de kwaliteit van de basisondersteuning en de ondersteuningsstructuur zijn voorwaarden voor een succesvolle kernpartneraanpak.

Beschrijving kernpartneraanpak PO

gebaseerd op eerdere beschrijving van de kernpartneraanpak

Versie november 2018

SWV Utrecht PO Suzanne van Wakeren in samenwerking met Esther Schepers van Lokalis.